

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Τηλ: 2610.962831

E-mail: _____

nursingsecr@upatras.gr

**Μελέτη Σκοπιμότητας - Βιωσιμότητας Τμήματος
Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πατρών
(feasibility study)**

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	5
2. Η ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και η αποστολή της ακαδημαϊκής μονάδας.....	5
2.1. Επιστημονικό Πεδίο.....	5
2.2. Φυσιογνωμία αποστολή και στόχοι.....	5
2.3. Μαθησιακά Αποτελέσματα ΠΠΣ.....	6
3. Σχέση με την φυσιογνωμία, το όραμα, την αποστολή και τη στόχευση του Ιδρύματος.....	7
4. Πρόγραμμα Σπουδών.....	7
4.1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	9
4.2. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.....	9
4.3. Έρευνα.....	9
4.4. Φοιτητοκεντρική Μάθηση.....	10
4.5. Δια βίου Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση.....	10
4.5.1. Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Πατρών	10
4.5.2. Διεθνές Πιστοποιημένο Σεμινάριο PHTLS®.....	11
5. Ζήτηση του ΕΠ και Ακαδημαϊκός Χάρτης.....	11
5.1. Ζήτηση του ΕΠ από τους τελειόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.....	11
5.2. Ακαδημαϊκός χάρτης ΠΠΣ στο ΕΠ Νοσηλευτική.....	12
6. Απορρόφηση των πτυχιούχων.....	13
6.1. Υφιστάμενη κατάσταση.....	13
6.2. Προβολή απασχόλησης στο μέλλον.....	14
6.2.1. Ελλάδα.....	14
6.2.2. Ευρώπη.....	14
6.2.3. Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ).....	15
6.2.4. Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών (International Council of Nursing, ICN)....	15
7. Κοινωνικοοικονομική Ανάλυση.....	16
7.1. Αριθμός Νοσηλευτών ανά 1000 κατοίκους.....	16
7.2. Αριθμός νοσηλευτών στη βάρδια ανά ασθενή.....	17
7.3. Αριθμός ασθενών ανά νοσοκομειακή κλίνη.....	18
7.4. Συζήτηση.....	19
7.4.1. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση των Νοσηλευτών.....	20
8. Πόροι.....	20
8.1. Ανθρώπινο Δυναμικό.....	21
8.2. Κτιριακές Υποδομές.....	21
8.3. Εξοπλισμός.....	22

8.4. Προσφερόμενες Υπηρεσίες.....	22
8.5. Πόροι Εξωτερικού Περιβάλλοντος.....	22
9. SWOT ανάλυση.....	24
10. Βιβλιογραφία.....	25

Πίνακας Γραφημάτων και Πινάκων

Πίνακας 1: Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος .Σπουδών.....	8
Πίνακας 2: Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής διετίας.....	11
Πίνακας 3: Προβλεπόμενη εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής σε βάθος πενταετίας.....	12
Πίνακας 4: Απορρόφηση των αποφοίτων σε συναφές επιστημονικό πεδίο.....	13
Γράφημα 1: Συσχέτιση απορρόφησης αποφοίτων πριν κατά και μετά την οικονομική κρίση.....	14
Γράφημα 2: CEDEFOP: Δείκτης μελλοντικών προοπτικών απασχόλησης στην Ευρώπη (2020 - 2030).....	15
Γράφημα 3: Τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα επαγγέλματα στις ΗΠΑ έως το 2030.....	15
Γράφημα 4: Αναλογία Νοσηλευτών ανά 1000 κατοίκους το 2019 στις χώρες του ΟΟΣΑ.....	16
Γράφημα 5: Αναλογία Νοσηλευτών ανά 1000 κατοίκους το 2019 στις χώρες της ΕΕ.....	17
Γράφημα 6: Αναλογία νοσοκομειακών κλινών ανά 1000 κατοίκους το 2019 στις χώρες του ΟΟΣΑ.....	17
Πίνακας 5: Αναλογία ασθενών ανά πτυχιούχο νοσηλευτή σε 11 ευρωπαϊκές χώρες και στις ΗΠΑ.....	18
Γράφημα 7: Αναλογία νοσηλευτών ανά νοσοκομειακή κλίνη στις χώρες του ΟΟΣΑ το 2018.....	19

1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο συγκρότησης του Τμήματος Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Πατρών εκπονείται η παρούσα μελέτη σκοπιμότητας - βιωσιμότητας (feasibility study) προκειμένου να διερευνηθεί η σχέση της νέας ακαδημαϊκής μονάδας με την φυσιογνωμία, το όραμα, την αποστολή και τη στρατηγική στόχευση του Ιδρύματος, η ζήτηση του νέου προσφερόμενου ΠΠΣ από τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ο υπάρχων ακαδημαϊκός χάρτης στο εν λόγω επιστημονικό πεδίο. Θα ακολουθήσει έρευνα αγοράς για την απασχόληση των πτυχιούχων, κοινωνικοοικονομική ανάλυση και ανάλυση της αναγκαιότητας προσφοράς του ΠΠΣ στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Τέλος, θα διερευνηθούν οι πόροι που απαιτούνται για την λειτουργία του Τμήματος, η διαθεσιμότητά τους και η ανάγκη εξεύρεσης νέων.

2. Η ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και η αποστολή της ακαδημαϊκής μονάδας

2.1. Επιστημονικό Πεδίο

Το επιστημονικό πεδίο (ΕΠ) της ακαδημαϊκής μονάδας είναι η «Νοσηλευτική» το οποίο εντάσσεται στα καθιερωμένα διεθνώς επιστημονικά πεδία της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως αυτά προσδιορίζονται από την διεθνή κατηγοριοποίηση των επιστημονικών πεδίων στην εκπαίδευση της UNESCO (ISCED 2013). Συγκεκριμένα είναι το πεδίο 0913 Nursing and Midwifery και ορίζεται ως η παροχή υγειονομικής περίθαλψης σε άρρωστους, ή ανάπηρους και η παροχή βοήθειας σε ιατρούς να κάνουν διάγνωση και θεραπεία ασθενών. Το επίκεντρο των προσόντων στη Νοσηλευτική είναι η διατήρηση και η φροντίδα της υγείας των ασθενών κατά τη διάρκεια ασθένειας και της αποκατάστασης. Περιλαμβάνει υγειονομική περίθαλψη ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία.

2.2. Φυσιγνωμία, αποστολή και στόχοι

Το Τμήμα έχει έδρα την Πάτρα και ανήκει στην Σχολή Επιστημών Αποκατάστασης Υγείας. Το πρόγραμμα σπουδών εμπεριέχει τη θεωρητική, εργαστηριακή και κλινική εκπαίδευση των φοιτητών μέσω της παροχής σύγχρονων, επιστημονικά τεκμηριωμένων γνώσεων και της διδασκαλίας μαθημάτων που αντανακλούν και καλύπτουν το σύνολο της σύγχρονης νοσηλευτικής πρακτικής, την καλλιέργεια αναλυτικής, κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης, και την κατανόηση των αρχών και των μεθόδων της νοσηλευτικής έρευνας.

Η φιλοσοφία, η διάρθρωση και οι στόχοι του Προγράμματος Σπουδών εμπεριέχονται και επικεντρώνονται σε πέντε βασικές έννοιες: Άνθρωπος, Υγεία, Κοινότητα, Νοσηλευτική και Νοσηλευτική Εκπαίδευση. Η αποστολή και οι ακαδημαϊκοί στόχοι του Τμήματος Νοσηλευτικής εντός των πλαισίων του Προγράμματος Σπουδών, με βασικούς άξονες την υψηλού επιπέδου εκπαίδευση, έρευνα, διεθνοποίηση, φοιτητική μέριμνα και κοινωνική προσφορά, μπορούν να συνοψισθούν:

1. Στην εισαγωγή των φοιτητών στην πολύπλοκη και δυναμική φύση της Νοσηλευτικής Επιστήμης, όπως αυτή εφαρμόζεται και ασκείται στην Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια περίθαλψη.
2. Στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων επιστημονικά νοσηλευτών/τριών, οι οποίοι θα διαθέτουν επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες γενικής φροντίδας, και θα

είναι σε θέση να προσφέρουν ασφαλή και υψηλής ποιότητας νοσηλευτική φροντίδα σε διάφορους χώρους φροντίδας υγείας.

3. Στη διανοητική, ηθική και επαγγελματική ανάπτυξη των φοιτητών μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης, η οποία θα τους επιτρέψει μελλοντικά να συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.
4. Στην προαγωγή του νοσηλευτικού επαγγέλματος μέσω της καλλιέργειας δεξιοτήτων κριτικής σκέψης των φοιτητών, καθώς και της αξιοποίησης νεότερων ερευνητικών δεδομένων στην κλινική πράξη, με σκοπό τη μεγιστοποίηση της εφαρμογής πρακτικής τεκμηριωμένης σε ενδείξεις, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για τη βελτίωση της κοινωνικής αναγνώρισης του νοσηλευτικού επαγγέλματος.
5. Στη διαμόρφωση νοσηλευτών/τριών, οι οποίοι θα είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν ικανοποιητικά στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της διοίκησης υπηρεσιών υγείας.
6. Στην ενθάρρυνση της συνεχούς επιστημονικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των νοσηλευτών/τριών μέσω της δια βίου μάθησης.

2.3. Μαθησιακά Αποτελέσματα ΠΠΣ

1. Ικανότητα συγκέντρωσης, ανάλυσης και αξιολόγησης δεδομένων σχετικών με την κατάσταση υγείας των ασθενών, μέσω των κατάλληλων μεθόδων κλινικής εκτίμησης και διαγνωστικής διερεύνησης.
2. Ικανότητα αναγνώρισης και προσδιορισμού των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών / προβλημάτων των ασθενών, και διατύπωσης αντίστοιχων νοσηλευτικών διαγνώσεων.
3. Ικανότητα σχεδιασμού και προγραμματισμού της θεραπευτικής φροντίδας των ασθενών, μέσω ορθής και κατάλληλης θεωρητικής τεκμηρίωσης.
4. Ικανότητα εφαρμογής νοσηλευτικών παρεμβάσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικότητα και ασφάλεια και επιτυγχάνουν την πλήρη κάλυψη των αναγκών των ασθενών και της οικογένειάς τους.
5. Ικανότητα αντικειμενικής αξιολόγησης της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, με στόχο τη συνεχή βελτίωση της νοσηλευτικής πρακτικής.
6. Ικανότητα αναγνώρισης ηθικών διλημμάτων και κατάλληλου χειρισμού αυτών, με την προάσπιση των δικαιωμάτων και του οφέλους των ασθενών ως προτεραιότητες.
7. Ικανότητα παροχής πληροφόρησης και εκπαίδευσης στους ασθενείς, με σκοπό τη βελτίωση των δυνατοτήτων αυτοφροντίδας τους, καθώς και στο λοιπό νοσηλευτικό προσωπικό / επαγγελματίες υγείας, με σκοπό τη συνολική προαγωγή του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών υγείας.
8. Ικανότητα ερευνητικού σχεδιασμού και συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, με σκοπό την προαγωγή και ανάδειξη της Νοσηλευτικής Επιστήμης.
9. Ικανότητα συνεργασίας, συντονισμού και ενεργού συμμετοχής στη διεπιστημονική θεραπευτική ομάδα των επαγγελματιών υγείας.
10. Ικανότητα ηγεσίας και διοικητικού έργου, η οποία θα εστιάζει χωρίς να περιορίζεται στη διαχείριση και αξιοποίηση του έμψυχου νοσηλευτικού δυναμικού στο χώρο εργασίας.

3. Σχέση με την φυσιολογία, το όραμα, την αποστολή και τη στόχευση του Ιδρύματος

Το Πανεπιστήμιο Πατρών, αν και ιδρύθηκε ως κατά βάση τεχνολογικό πανεπιστήμιο, στην πορεία διαμόρφωσε την εικόνα ενός πολυθεματικού πανεπιστημίου, όντας σε εθνική κλίμακα ένα από τα πανεπιστήμια με ευρύτατη κάλυψη γνωστικών αντικειμένων. Στο πλαίσιο αυτό, και με τη διεθνή τάση να απαιτεί διεπιστημονικές ομαδικές συνεργασίες στο χώρο της υγείας, τόσο στην έρευνα όσο και στην αγορά εργασίας, το 2019 λειτούργησαν τρία νέα τμήματα σχετιζόμενα με την υγεία, μεταξύ των οποίων και η Νοσηλευτική.

Η αποστολή του Τμήματος Νοσηλευτικής με στόχευση στην υψηλού επιπέδου εκπαίδευση, έρευνα, διεθνοποίηση, φοιτητική μέριμνα και κοινωνική προσφορά, με ταυτόχρονη διασφάλιση της ποιότητας, ταυτίζεται με την αποστολή και το όραμα του Πανεπιστημίου Πατρών. Επίσης, οι επιμέρους στόχοι και δράσεις του Πανεπιστημίου Πατρών έχουν κοινό πεδίο με αυτούς του Τμήματος Νοσηλευτικής και η αλληλεπίδραση τμήματος και ιδρύματος θα συμβάλλει θετικά στην υλοποίησή τους.

4. Πρόγραμμα Σπουδών

Τα μαθήματα του νέου ΠΠΣ, οι κατηγορίες τους, τα αναλυτικά περιγράμματα τα προσφερόμενα ECTS και οι μαθησιακοί στόχοι περιγράφονται στα αντίστοιχα Παραρτήματα. Συνοπτικά παρατίθενται στον πίνακα 1.

Το Τμήμα Νοσηλευτικής, στα δύο χρόνια λειτουργίας του στο Πανεπιστήμιο Πατρών, έχει ήδη αναπτύξει μεταπτυχιακό και διδακτορικό πρόγραμμα σπουδών, δίνοντας στους απόφοιτους τη δυνατότητα περαιτέρω επιστημονικής εξέλιξης και προάγοντας την ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος. Επίσης, τα δύο νέα προγράμματα σπουδών συνεισφέρουν σε ανθρώπινους πόρους στο ΠΠΣ, με το επικουρικό εκπαιδευτικό έργο των μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών να έχει μειώσει σημαντικά το αρχικό ποσοστό κάλυψης της διδασκαλίας (κατά την έναρξη της λειτουργίας του ΠΠΣ) με 85% συμβασιούχων διδασκόντων. Η μείωση του ποσοστού των συμβασιούχων διδασκόντων συμβάλλει στη βιωσιμότητα του τμήματος.

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑ	Κωδ.	Θ.	Φ/Ε	Κ.Α.	Δ.Μ.	Φ.Ε.	ECTS
Α Έξαρση								
1	Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη	NUR_101	3	5	-	8	200	8
2	Ανατομία Ι	NUR_102	2	-	-	2	75	3
3	Φυσιολογία Ι	NUR_103	2	-	-	2	75	3
4	Βιολογία	NUR_104	2	-	-	2	50	2
5	Βιοχημεία-Βιοφυσική	NUR_105	2	-	-	2	50	2
6	Ψυχολογία της Υγείας	NUR_106	3	-	-	3	100	4
7	Κοινωνιολογία της Υγείας	NUR_107	3	-	-	3	100	4
8	Νοσηλευτικές Θεωρίες	NUR_108	3	-	-	3	100	4
	ΣΥΝΟΛΟ		20	5	-	25	750	30
Β Έξαρση								
1	Βασικές Αρχές Νοσηλευτικής	NUR_201	3	4	-	7	200	8
2	Ανατομία ΙΙ	NUR_202	2	-	-	2	125	5
3	Φυσιολογία ΙΙ	NUR_203	2	-	-	2	125	5
4	Κοινωνική Νοσηλευτική Ι	NUR_204	2	4	4	10	150	6
5	Κλινική Φαρμακολογία	NUR_205	2	-	-	2	100	4
6	Αγγλική Ορολογία	NUR_206	2	-	4	25	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		13	8	4	25	750	30
Γ Έξαρση								
1	Χειρουργική Νοσηλευτική Ι	NUR_301	2	4	4	10	300	12
2	Παθολογική Νοσηλευτική Ι	NUR_302	2	5	4	11	300	12
3	Παθολογία	NUR_303	2	-	-	2	100	4
4	Κατ' επιλογήν Μάθημα		2	-	-	2	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		8	9	8	25	750	30
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ								
1	Διαπολιτισμική Νοσηλευτική	NUR_304	2	-	-	2	50	2
2	Επικοινωνία και Διαπροσωπικές Σχέσεις	NUR_305	2	-	-	2	50	2
3	Περιεχειρητική Νοσηλευτική	NUR_306	2	-	-	2	50	2
Δ Έξαρση								
1	Χειρουργική Νοσηλευτική ΙΙ	NUR_401	2	3	4	9	275	11
2	Παθολογική Νοσηλευτική ΙΙ	NUR_402	2	3	4	9	275	11
3	Χειρουργική	NUR_403	2	-	-	2	100	4
4	Πληροφορική της Υγείας	NUR_404	1	2	-	3	50	2
5	Κατ' επιλογήν Μάθημα		2	-	-	2	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		9	8	8	25	750	30
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ								
1	Μέθοδοι Διδασκαλίας στη Νοσηλευτική	NUR_405	2	-	-	2	50	2
2	Νοσηλευτική Μητρότητας	NUR_607	2	-	-	2	50	2
3	Ασφάλεια και Ποιότητα στην Υγεία	NUR_407	2	-	-	2	50	2
Ε Έξαρση								
1	Παιδιατρική-Μαιευτική Νοσηλευτική	NUR_501	4	7	4	15	375	15
2	Διατροφή-Διατολογία	NUR_503	2	-	-	2	75	3
3	Βιοστατιστική	NUR_504	2	1	-	2	75	3
4	Πρώτες Βοήθειες	NUR_505	2	-	-	2	100	4
5	Υγιεινή-Επιδημιολογία	NUR_506	2	-	-	2	50	2
6	Κατ' επιλογήν Μάθημα		2	-	-	2	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		14	8	4	25	750	30
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ								
1	Αγωγή Υγείας	NUR_507	2	-	-	2	50	2
2	Μεταμόσχευση Οργάνων	NUR_707	2	-	-	2	50	2
3	Ογκολογική Νοσηλευτική	NUR_509	2	-	-	2	50	2
ΣΤ Έξαρση								
1	Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας	NUR_601	4	4	4	12	350	14
2	Νοσηλευτική Νοσηλευτική	NUR_603	3	-	-	3	100	4
3	Νοσηλευτική Νοσηλευτική	NUR_604	2	-	-	2	75	3
4	Μικροβιολογία	NUR_802	2	-	-	2	75	3
5	Οικονομία της Υγείας	NUR_605	4	-	-	4	100	4
6	Νοσηλευτική Μ.Ε.Θ.		2	-	-	2	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		17	4	4	25	750	30
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ								
1	Νοσηλευτική Καρδιαγγειακών και	NUR_606	2	-	-	2	50	2
2	Νοσηλευτική Λοιμώξεων	NUR_406	2	-	-	2	50	2
3	Νοσηλευτική Μαστικών Καταστροφών	NUR_608	2	-	-	2	50	2
Ζ Έξαρση								
1	Κοινωνική Νοσηλευτική ΙΙ	NUR_701	3	4	4	11	250	10
2	Γεροντολογική Νοσηλευτική	NUR_702	2	-	-	2	75	3
3	Επείγουσα Νοσηλευτική	NUR_703	2	2	-	4	150	6
4	Μεθοδολογία Έρευνας στη Νοσηλευτική	NUR_704	2	2	-	4	150	6
5	Βιοηθική	NUR_705	2	-	-	2	75	3
6	Κατ' επιλογήν Μάθημα		2	-	-	2	50	2
	ΣΥΝΟΛΟ		13	8	4	25	750	30
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ								
1	Νοσηλευτική Αποκατάσταση	NUR_706	2	-	-	2	50	2
2	Διαγνωστική Νοσηλευτική	NUR_508	2	-	-	2	50	2
Η Έξαρση								
1	Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας	NUR_801	2	-	-	2	75	3
2	Συγγραφή Επιστημονικής Μελέτης	NUR_803	2	3	6	12	18	475
3	Κλινική Νοσηλευτική (Πρακτική)	NUR_804	4	9	12	25	750	30
	ΣΥΝΟΛΟ		8	12	18	25	750	30

4.1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τα Τμήματα Λογοθεραπείας, Νοσηλευτικής και Φυσικοθεραπείας του Πανεπιστημίου Πατρών (ΠΠ) από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 οργανώνουν και λειτουργούν Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΠΜΣ) στις «Επιστήμες Αποκατάστασης» σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις του ν. 4485/2017 (Α΄ 114) όπως ισχύει. Την γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη του προγράμματος αναλαμβάνει το τμήμα Λογοθεραπείας.

Το ΔΠΜΣ έχει ως γνωστικό αντικείμενο τις «Επιστήμες Αποκατάστασης» και πραγματεύεται τις εφαρμογές και παρεμβάσεις βάσει ενδείξεων στις επιστήμες Υγείας και συγκεκριμένα στο πεδίο Λογοθεραπείας, Νοσηλευτικής και Φυσικοθεραπείας σε ολόκληρο το φάσμα παθολογικών καταστάσεων και ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

Το Δ.Π.Μ.Σ. οδηγεί αποκλειστικά στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) στις «ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ» [Master of Science (MSc) in “Rehabilitation Sciences”] με ειδικεύσεις στην 1. Λογοθεραπεία, 2. Νοσηλευτική και 3. Φυσικοθεραπεία. Αναλυτικές πληροφορίες για το ΠΜΣ: <http://www.rehabsciences.upatras.gr/>

4.2. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πατρών παρέχει τη δυνατότητα διεξαγωγής διδακτορικών σπουδών σε τομείς που εμπίπτουν στα ερευνητικά ενδιαφέροντα ή/και στα Επιστημονικά θεματικά πεδία που θεραπεύει το Τμήμα.

Οι διδακτορικές σπουδές αποβλέπουν στη δημιουργία υψηλής ποιότητας και σύγχρονης επιστημονικής έρευνας, καθώς και στην κατάρτιση επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο και εξέλιξη της επιστήμης και της βασικής έρευνας, τόσο της Νοσηλευτικής όσο και των συναφών επιστημών υγείας. Οι απόφοιτοι των διδακτορικών προγραμμάτων προορίζονται να στελεχώσουν το ερευνητικό, επιχειρηματικό και εκπαιδευτικό δυναμικό της χώρας και του εξωτερικού. Συγχρόνως, το διδακτορικό πρόγραμμα αποτελεί για το Τμήμα, καθώς και γενικότερα για το Πανεπιστήμιο, πηγή ακαδημαϊκού κύρους και διεθνούς ακαδημαϊκής διάκρισης και συμβάλλει στην ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση της ερευνητικής παραγωγής.

Αναλυτικές πληροφορίες για το ΠΔΣ: <https://nurs.upatras.gr/index.php/el/spoudes/didaktorikes-spoudes.html>

4.3. Έρευνα

Στο τμήμα λειτουργεί επιτροπή έρευνας, η οποία καθορίζει την ερευνητική στρατηγική του Τμήματος.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος διαθέτουν σημαντικό αριθμό δημοσιεύσεων σε επιστημονικά ιατρικά και νοσηλευτικά περιοδικά, ελληνικά (>30 δημοσιεύσεις) και διεθνή (>90 δημοσιεύσεις). Γενικά, η αναλογία δημοσιεύσεων ανά μέλος ΔΕΠ είναι ιδιαίτερα υψηλή για τα ελληνικά δεδομένα στο επιστημονικό πεδίο. Οι πλειοψηφία των δημοσιεύσεων αυτών κρίνονται ως υψηλής ποιότητας, εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με υψηλούς impact factors. Η αναγνώριση του ερευνητικού έργου τεκμηριώνεται με σημαντικό αριθμό ετεροαναφορών (citations) (> 4.000 συνολικά βάσει του συστήματος Google Scholar).

Τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος διεκδικούν ερευνητικά προγράμματα έχοντας ήδη, στο λίγο χρόνο λειτουργίας του Τμήματος, πετύχει χρηματοδότηση σε ένα.

Με την λειτουργία Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού Προγράμματος Σπουδών, το Τμήμα έχει ενισχύσει σημαντικά την ερευνητική δραστηριότητα, αναμένοντας στα επόμενα έτη σημαντικό αριθμό ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Το ΠΠΣ προσφέρει μαθήματα που προετοιμάζουν και ωθούν τους φοιτητές στην ανάπτυξη ερευνητικής δραστηριότητας όπως η Μεθοδολογία της Έρευνας, Επιδημιολογία, Βιοστατιστική, Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας.

4.4. Φοιτητοκεντρική Μάθηση

Το ΠΠΣ του Τμήματος Νοσηλευτικής είναι δομημένο ώστε να ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών στη διαδικασία μάθησης. Ευέλικτες μαθησιακές διαδικασίες έχουν υιοθετηθεί προσαρμοσμένες στις ανάγκες του εκάστοτε μαθήματος, αλλά και στη διαφορετικότητα των φοιτητών. Σε όλη τη διάρκεια των σπουδών χρησιμοποιείται μια ποικιλία παιδαγωγικών μεθόδων με ευέλικτο τρόπο, ενώ συχνά η διδασκαλία συνεπικουρείται από τη χρήση τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών (ηλεκτρονική πλατφόρμα e-class, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διαδίκτυο, βάσεις δεδομένων).

Η συνέπεια της αξιολόγησης, η ισότιμη εφαρμογή σε όλους τους φοιτητές και τους διδάσκοντες και η αυστηρή τήρηση προκαθορισμένων διαδικασιών εξασφαλίζεται μέσω του Πληροφοριακού συστήματος της ΜΟΔΙΠ, των Εκθέσεων Εσωτερικής Αξιολόγησης και της «Ηλεκτρονικής Γραμματείας»,

Στο τμήμα λειτουργεί ο θεσμός του Συμβούλου Καθηγητή, κανονισμός διαχείρισης παραπόνων, ενώ οι φοιτητές υποστηρίζονται από πλήθος υπηρεσιών φοιτητικής μέριμνας του Πανεπιστημίου Πατρών.

4.5. Δια βίου Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

4.5.1. Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Πατρών

Το Τμήμα, αξιολογώντας τις γενικότερες εκπαιδευτικές και αναπτυξιακές ανάγκες στο επιστημονικό πεδίο, προσφέρει προγράμματα που αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης, την επιστημονική κατάρτιση και την ικανοποίηση των επιστημόνων υγείας. Προσφέρει τέσσερα προγράμματα:

- Ορολογία Επιστημών Υγείας και Δεξιότητες Επικοινωνίας στην Αγγλική Γλώσσα.
- Νοσηλευτική ψυχικής υγείας σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.
- Νοσηλευτική μονάδων εντατικής θεραπείας.
- Πληροφορική της Υγείας.

Αναλυτικές πληροφορίες για τα προγράμματα: <https://kedivim.upatras.gr/learning-field/public-health/nursing-studies/>

4.5.2. Διεθνές Πιστοποιημένο Σεμινάριο PHTLS®

Το Τμήμα Νοσηλευτικής είναι ένα από τα Ιδρυτικά Κέντρα Εκπαίδευσης για το Prehospital Trauma Life Support (PHTLS). Το PHTLS είναι ένα εντατικό, διεθνώς πιστοποιημένο σεμινάριο, υπό την αιγίδα του American College of Surgeons. Σκοπός του είναι η μείωση των προλήψιμων θανάτων και αναπηριών από τραυματισμούς. Το

πρόγραμμα απευθύνεται σε νοσηλευτές, γιατρούς, πληρώματα ασθενοφόρων και άλλους επαγγελματίες υγείας.

Αναλυτικές πληροφορίες για τα σεμινάρια:
<https://nurs.upatras.gr/index.php/el/spoudes/dia-viou-ekpaidefsi.html>

5. Ζήτηση του ΕΠ και Ακαδημαϊκός Χάρτης

5.1. Ζήτηση του ΕΠ από τους τελειόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Η ζήτηση του ΠΠΣ του Επιστημονικού Πεδίου Νοσηλευτικής είναι επί σειρά ετών υψηλή. Ειδικότερα από το 2019, με την ίδρυση του Τμήματος Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο, οι νεοεισαχθέντες φοιτητές στο Τμήμα είναι έως και 190% περισσότεροι από τους προτεινόμενους. Σε όλα τα έτη λειτουργίας του, το Τμήμα δεν είχε ποτέ κενή θέση, με αποτέλεσμα λόγω της μεγάλης ζήτησης η πολιτεία να αυξάνει τακτικά τον αριθμό των θέσεων πάνω και από την δυνατότητα προσφοράς του Τμήματος. Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι νεοεισαχθέντες φοιτητές στο Τμήμα κατά τα έτη 2020 - 21 και 2019 - 20. Επίσης, όπως φαίνεται κατά το έτος 2020 - 21, οι εισροές στο Τμήμα είναι μεγαλύτερες από τις εκροές. Οι φοιτητές του Τμήματος έχουν δικαίωμα μεταγραφής προς έξι αντίστοιχα τμήματα, ενώ μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων σπουδών των πρώην ΤΕΙ θα υπάρχει δυνατότητα μεταγραφής φοιτητών νοσηλευτικής μεταξύ εννέα Ελληνικών Δημόσιων Πανεπιστημίων.

	2020-2021	2019-2020
Εισαγωγικές Εξετάσεις	195	197
Μετεγγραφές (εισροές προς το Τμήμα)	37	43
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)	27	43
Κατατακτήριες εξετάσεις (πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	0	0
Άλλες Κατηγορίες	12	13
Εισαχθέντες ν.4610/2019	99	90
Σύνολο	316	300
Σύνολο (Άνδρες)	68	57
Σύνολο (Γυναίκες)	248	243
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων)	7	9

Πίνακας 2: Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής διετίας

Το ΠΠΣ του Τμήματος Νοσηλευτικής, μόλις με δύο χρόνια λειτουργίας είναι ψηλά στις προτιμήσεις του μαθητικού πληθυσμού και η βάση εισαγωγής στο Τμήμα τοποθετείται στη θέση 17 μεταξύ των 35 τμημάτων του Πανεπιστημίου Πατρών. Επίσης, ο δείκτης προτίμησης του ΠΠΣ (η μέση τιμή της σειράς προτίμησης στην σειρά δήλωσης των υποψηφίων των Πανελλήνιων Εξετάσεων στο μηχανογραφικό δελτίο) είναι υψηλός, με μέσο όρο τα δύο τελευταία έτη το 6,5.

Κατά τα δύο έτη που λειτουργεί το Τμήμα, οι εισακτέοι στο πρώτο έτος φοίτησης ήταν 217 και 200. Οι προτεινόμενοι εισακτέοι από το Τμήμα σε βάθος πενταετίας είναι 600 (5x120). Δυστυχώς στην Ελλάδα με την υπάρχουσα νομοθεσία ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται τελικά από το Υπουργείο Παιδείας και η

πρόβλεψη πενταετίας, βάσει του ιστορικού εισακτέων του τμήματος, παρουσιάζεται στον πίνακα 3.

Έτη	Εισακτέοι
2022 - 2023	200
2023 - 2024	200
2024 - 2025	200
2025 - 2026	200
2026 - 2027	200
Σύνολο	1000

Πίνακας 3: Προβλεπόμενη εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής σε βάθος πενταετίας.

5.2. Ακαδημαϊκός χάρτης ΠΠΣ στο ΕΠ Νοσηλευτική

Το ΕΠ Νοσηλευτικής προσφέρεται σε εννέα Πανεπιστήμια στην Ελλάδα:

1. Τμήμα Νοσηλευτικής (Αθήνα) - ΕΚΠΑ
2. Τμήμα Νοσηλευτικής (Θεσσαλονίκη) - Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας
3. Τμήμα Νοσηλευτικής (Αιγάλεω) - Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
4. Τμήμα Νοσηλευτικής (Πάτρα) - Πανεπιστήμιο Πατρών
5. Τμήμα Νοσηλευτικής (Ιωάννινα) - Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων:
6. Τμήμα Νοσηλευτικής (Λάρισα) - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας:
7. Τμήμα Νοσηλευτικής (Τρίπολη) - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
8. Τμήμα Νοσηλευτικής (Ηράκλειο) - Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
9. Τμήμα Νοσηλευτικής (Διδυμότειχο) - Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

Το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πατρών είναι τέταρτο σε σειρά προτίμησης των υποψηφίων στις Πανελλήνιες και ο πληθυσμός - στόχος των φοιτητών εστιάζει στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοδυτικής Ελλάδας. Ανταγωνιστικό ΠΠΣ στην περιοχή προσφέρει το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Το ΠΠΣ του Πανεπιστημίου Πατρών υπερτερεί στην κλινική εκπαίδευση των φοιτητών λόγω της ύπαρξης του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Πατρών "Παναγία η Βοήθεια" στο Ρίο, όπου ασκούνται οι φοιτητές, αλλά και άλλων μεγάλων νοσηλευτικών μονάδων με τις οποίες έχει αναπτυχθεί συνεργασία. Επίσης, η λειτουργία στο Πανεπιστήμιο Πατρών των Τμημάτων Ιατρικής, Φυσικοθεραπείας, Λογοθεραπείας και Φαρμακευτικής συμβάλει στην ανάπτυξη διεπιστημονικών συνεργασιών μεταξύ των φοιτητών που θα εργασθούν μετά την αποφοίτησή τους στον ίδιο εργασιακό χώρο.

Έως σήμερα δεν υπάρχει ιδιωτικός οργανισμός που να προσφέρει πανεπιστημιακό πτυχίο Νοσηλευτή στην γεωγραφική περιοχή που αναζητά το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πατρών τους υποψήφιους φοιτητές του.

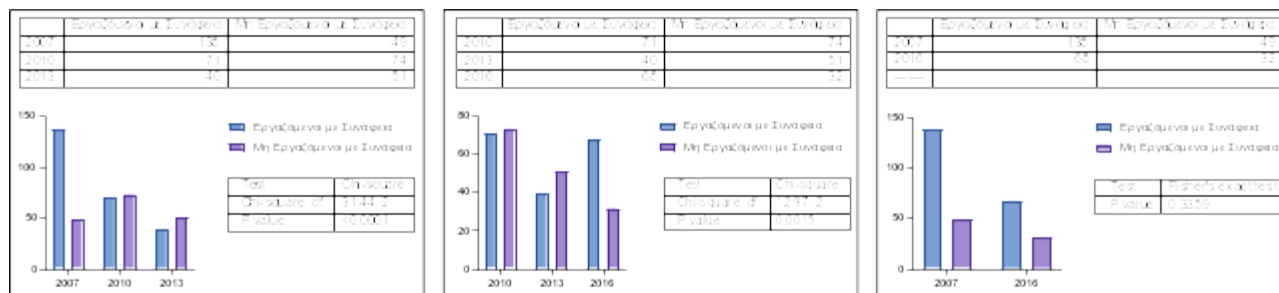
6.1. Υφιστάμενη κατάσταση

Το ΠΠΣ του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πατρών λειτουργεί από το 2019, μετά από την κατάργηση και απορρόφηση του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας με τον Νόμο 4610/2019. Το νεοσύστατο Τμήμα δεν έχει ακόμα πτυχιούχους. Ωστόσο το Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Δυτικής έχει πραγματοποιήσει στο πλαίσιο εκπόνηση πτυχιακών εργασιών τέσσερις μελέτες απορρόφησης πτυχιούχων από το 2007 και ανά τρία έτη (Παναγιωτίνου Μ. και συν. 2010, Λιάκου και συν. 2013, Τζύτζα Ε. και συν. 2016, Κρανιά Γ και συν. 2019). Η έρευνα πραγματοποιούνταν δύο έτη μετά την αποφοίτηση, απογραφικά με τηλεφωνική συνέντευξη και ερωτήσεις κλειστού τύπου. Η ανταπόκριση των αποφοίτων κυμαινόταν πάνω από 60%. Η απασχόληση, με συνάφεια στο επιστημονικό πεδίο, των αποφοίτων του 2007 την στιγμή της συνέντευξης ήταν 74%, ενώ κατά την διάρκεια των δύο χρόνων έως την πραγματοποίηση της έρευνας, είχε απασχοληθεί σε συναφές επιστημονικό πεδίο το 81% των αποφοίτων. Τα αντίστοιχα ποσοστά στους αποφοίτους του 2010 ήταν 51% και 68%, του 2013, 44% και 75% και του 2016, 68%. Παρατηρούμε ότι ακόμα και μέσα στην περίοδο της μεγάλης οικονομικής κρίσης, το ποσοστό απασχόλησης μειώνεται μεν κατά τη στιγμή του χρόνου διεξαγωγής της έρευνας, διατηρούνται όμως υψηλά ποσοστά απασχόλησης κατά την διάρκεια της διετίας, που σημαίνει ότι οι απόφοιτοι έβρισκαν απασχόληση με προσωρινή σχέση εργασίας (Πίνακας 2).

	Εργαζόμενοι με Συνάφεια Στιγμιαία	Μη Εργαζόμενοι με Συνάφεια Στιγμιαία	Εργαζόμενοι με Συνάφεια στη διετία	Μη Εργαζόμενοι με Συνάφεια στη διετία
Απόφοιτοι 2007	138	49	152	35
Απόφοιτοι 2010	71	74	99	46
Απόφοιτοι 2013	40	51	68	23
Απόφοιτοι 2016	68	32	68	32

Πίνακας 4: Απορρόφηση των αποφοίτων σε συναφές επιστημονικό πεδίο

Υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην απορρόφηση των αποφοίτων την περίοδο της οικονομικής κρίσης (2010, 2013) τόσο με αυτή πριν από την οικονομική κρίση (2007), όσο και μετά (2016). Το ποσοστό απορρόφησης των αποφοίτων του 2016 τη χρονική στιγμή της έρευνας έχει αυξηθεί σημαντικά, σε σημείο που δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά με αυτό των αποφοίτων του 2007 (Γράφημα 1).

6.2. Προβολή απασχόλησης στο μέλλον

6.2.1. Ελλάδα

Στην Ελλάδα δεν έχει πραγματοποιηθεί κάποια μελέτη προβολής της απασχόλησης των νοσηλευτών μελλοντικά. Ωστόσο,

- η αθρόα αποχώρηση νοσηλευτών με σύνταξη μετά από κίνητρα που δόθηκαν κατά την οικονομική κρίση,
- η μη αντικατάστασή τους με νέες προσλήψεις,
- ο μεγάλος ηλικιακός μέσος όρος του νοσηλευτικού εργατικού δυναμικού,
- η μικρή κάλυψη των οργανικών θέσεων νοσηλευτών,
- αλλά και οι συνθήκες που θα δημιουργηθούν μετά από την πανδημία του COVID-19

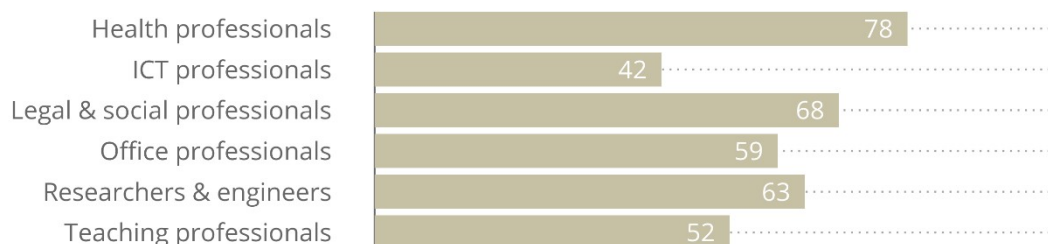
δείχνουν ότι η ζήτηση του επαγγέλματος θα αυξηθεί.

6.2.2. Ευρώπη

Το CEDEFOP είναι ένας από τους αποκεντρωμένους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ιδρύθηκε το 1975. Αποστολή του είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη και υλοποίηση ευρωπαϊκών πολιτικών για την επαγγελματική εκπαίδευση.

Ο δείκτης μελλοντικών προοπτικών απασχόλησης του CEDEFOP συγκρίνει το μελλοντικό αριθμό ανοιγμάτων εργασίας σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα με τη συνολική απασχόληση σε αυτό το επάγγελμα. Εάν ο αριθμός των μελλοντικών ευκαιριών εργασίας είναι υψηλός σε σύγκριση με τη συνολική απασχόληση (για παράδειγμα για βαθμολογίες πάνω από 100 σημαίνει ότι θα υπάρξουν περισσότερες θέσεις εργασίας από ό,τι ο αριθμός των τρεχουσών θέσεων εργασίας στο επάγγελμα), θεωρείται ότι θα υπάρχουν υψηλές προοπτικές απασχόλησης. Αντίθετα, αν η βαθμολογία είναι για παράδειγμα 40 (μόνο 4 νέες θέσεις εργασίας για κάθε 10 υπάρχουσες θέσεις εργασίας), οι προοπτικές εργασίας θα είναι σχετικά χαμηλές. Τα επαγγέλματα υγείας έχουν δείκτη 78, δηλαδή άνοιγμα 8 θέσεων εργασίας για κάθε 10 υπαρχόντων από το 2020 έως το 2030 (CEDEFOP 2018, Γράφημα 2).

Professionals

Γράφημα 2: CEDEFOP: Δείκτης μελλοντικών προοπτικών απασχόλησης στην Ευρώπη (2020 - 2030).

6.2.3. Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ)

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία για εργασιακά θέματα των ΗΠΑ (U.S. Bureau of Labor Statistics), αρκετά από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα επαγγέλματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων των νοσηλευτών, των νοσηλευτών με μεταπτυχιακό και των βοηθών φυσικοθεραπευτών, προβλέπεται να εμφανίσουν μεγάλη ζήτηση ως

το 2030, καθώς τα μοντέλα υγειονομικής περίθαλψης που βασίζονται σε ομάδες χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών (Γράφημα 3).

Chart 6. Ten fastest growing occupations, projected 2020–30, excluding occupations with above-average cyclical recovery

	Percent employment change, projected 2020–30	Employment change, projected 2020–30 (in thousands)	Median annual wage, May 2020
Wind turbine service technicians	68.2%	4.7	\$56,230
Nurse practitioners	52.2%	114.9	\$111,680
Solar photovoltaic installers	52.1%	6.1	\$46,470
Statisticians	35.4%	14.9	\$92,270
Physical therapist assistants	35.4%	33.2	\$59,770
Information security analysts	33.3%	47.1	\$103,590
Home health and personal care aides	32.6%	1,129.9	\$27,080
Medical and health services managers	32.5%	139.6	\$104,280
Data scientists and mathematical science occupations, all other	31.4%	19.8	\$98,230
Physician assistants	31.0%	40.1	\$115,390

Note: Data excludes occupations that had a decline in wage and salary employment from 2019 to 2020 greater than the decline for all occupations from 2019 to 2020 (approximately 6%). These excluded occupations may have fast growth rates that do not reflect structural growth, but only cyclical recovery.

Γράφημα 3: Τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα επαγγέλματα στις ΗΠΑ έως το 2030.

6.2.4. Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών (International Council of Nursing, ICN)

Η παγκόσμια έλλειψη νοσηλευτικού προσωπικού ήταν ευρέως αναγνωρισμένη πριν από την πανδημία. Το 2020, το SOWN (State of the World's Nursing), σε έκθεση που δημοσιεύτηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), κατέδειξε ότι το παγκόσμιο νοσηλευτικό εργατικό δυναμικό ήταν 27,9 εκατομμύρια, και υπολογίστηκε ένα παγκόσμιο έλλειμμα 5,9 εκατομμυρίων νοσηλευτών. Με τη γήρανση του νοσηλευτικού εργατικού δυναμικού, το 17% των νοσηλευτών παγκοσμίως αναμένεται να συνταξιοδοτηθούν μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια, και 4,7 εκατομμύρια επιπλέον νοσηλευτές θα χρειαστούν μόνο για να αντικαταστήσουν τους αποχωρούντες και όχι να καλύψουν τις ελλείψεις. Συνολικά, 10,6 εκατομμύρια επιπλέον νοσηλευτές θα χρειαστούν έως το 2030.

7. Κοινωνικοοικονομική Ανάλυση

Ο απόλυτος αριθμός νοσηλευτών που χρειάζεται κάθε χώρα είναι διαφορετικός και δεν είναι εύκολο να υπολογιστεί. Οι ελλείψεις που αναφέρθηκαν αφορούν την

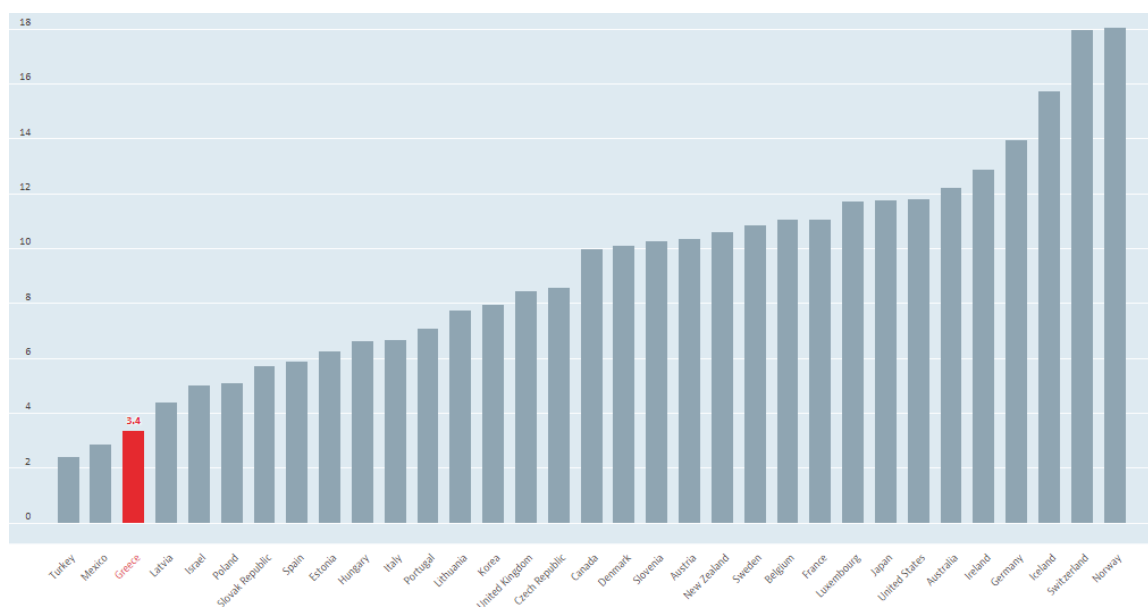
κάλυψη των διαθέσιμων θέσεων, αλλά το ερώτημα είναι αν οι υπάρχουσες διαθέσιμες είναι επαρκείς για την **ποιοτική νοσηλεία** των ασθενών. Επίσης θα πρέπει να υπολογιστεί και πως είναι κατανεμημένο το παγκόσμιο νοσηλευτικό δυναμικό σε κάθε χώρα. Έχουν χρησιμοποιηθεί πολλοί δείκτες στελέχωσης νοσηλευτικού προσωπικού με επικρατέστερους:

- τον αριθμό νοσηλευτών ανά 1.000 κατοίκους,
- τον αριθμό νοσηλευτών στη βάρδια ανά ασθενή,
- τον αριθμό νοσηλευτών ανά κλίνη ασθενή.

Παρακάτω παρατίθενται στοιχεία για τη στελέχωση του νοσηλευτικού προσωπικού στην Ελλάδα σε σχέση με τις χώρες του ΟΟΣΑ και τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, βάσει των δεικτών.

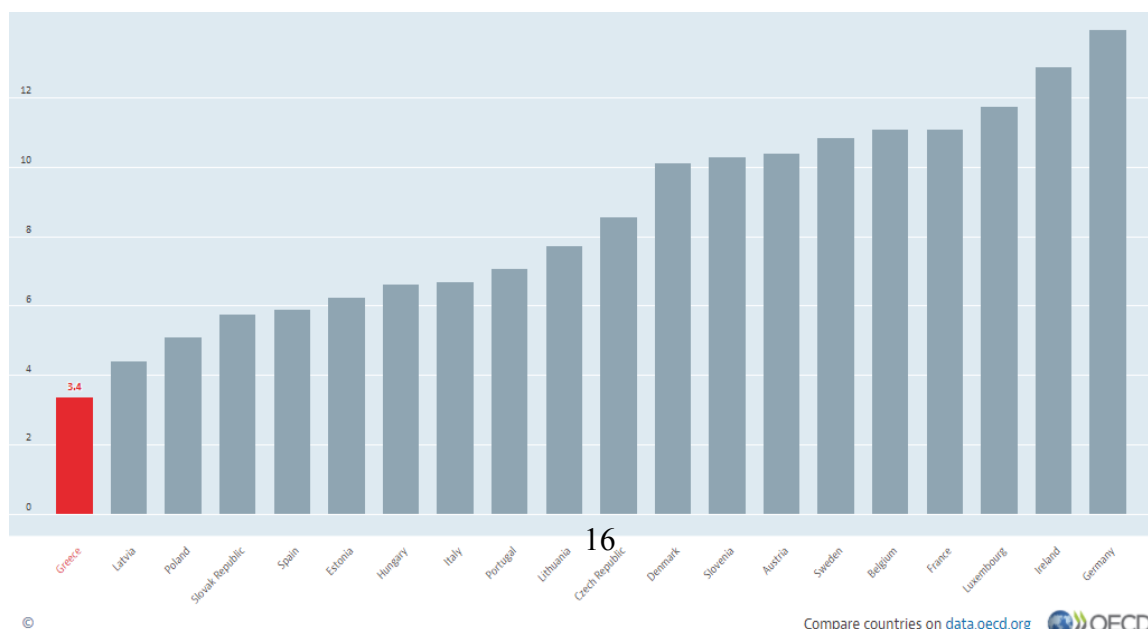
7.1. Αριθμός Νοσηλευτών ανά 1000 κατοίκους

Η Ελλάδα σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ το 2019 ήταν στην τρίτη από το τέλος θέση σε αριθμό Νοσηλευτών ανά χίλιους κατοίκους, μετά από την Τουρκία και το Μεξικό με 3,4 Νοσηλευτές ανά 1000 κατοίκους (OECD 2022).

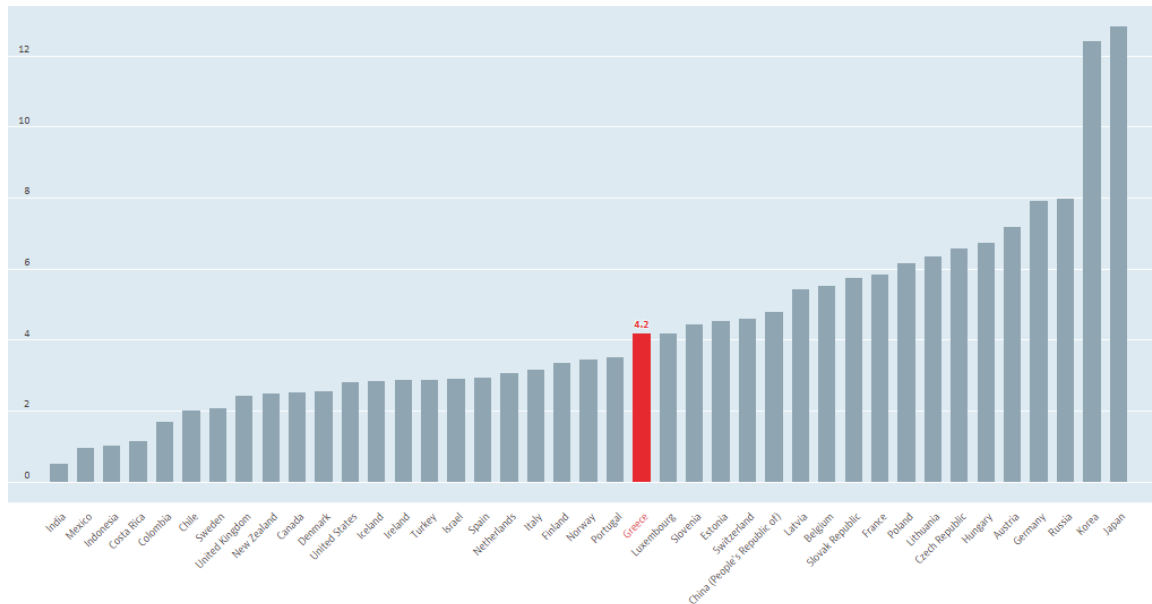
Γράφημα 4: Αναλογία Νοσηλευτών ανά 1000 κατοίκους το 2019 στις χώρες του ΟΟΣΑ

Μεταξύ των χωρών της ΕΕ είναι στη τελευταία θέση (OECD 2022) (Γράφημα 5).

7.2. Αριθμός νοσηλευτών στη βάρδια ανά ασθενή

Παρά την εξαιρετικά χαμηλή αναλογία νοσηλευτών ανά 1.000 κατοίκους, η Ελλάδα διέθετε το 2020 αριθμό νοσοκομειακών κλινών ανά 1000 κατοίκους πάνω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (OECD 2022) (Γράφημα 6).

Γράφημα 6: Αναλογία νοσοκομειακών κλινών ανά 1000 κατοίκους το 2019 στις χώρες του ΟΟΣΑ

Ο μεγάλος αριθμός νοσοκομειακών κλινών σε συνδυασμό με την μικρή αναλογία νοσηλευτών στον πληθυσμό οδηγεί και σε μικρή αναλογία νοσηλευτών ανά ασθενή στην Ελλάδα.

Το RN4CAST ήταν μια κοινοπραξία 15 εταιρών χρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση που προσδιόρισε σε 11 ευρωπαϊκές χώρες - Βέλγιο, Φινλανδία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Πολωνία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο - σημαντικούς μη μετρημένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών του εργασιακού περιβάλλοντος στο νοσοκομείο και των προσόντων του νοσηλευτικού δυναμικού που επηρεάζουν την πρόσληψη, τη διατήρηση, την παραγωγικότητα, καθώς και πως σχετίζονται αυτοί με την πρόγνωση των ασθενών. Αποτελέσματα του RN4CAST έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά υψηλής απήχησης όπως το Lancet και το BMJ.

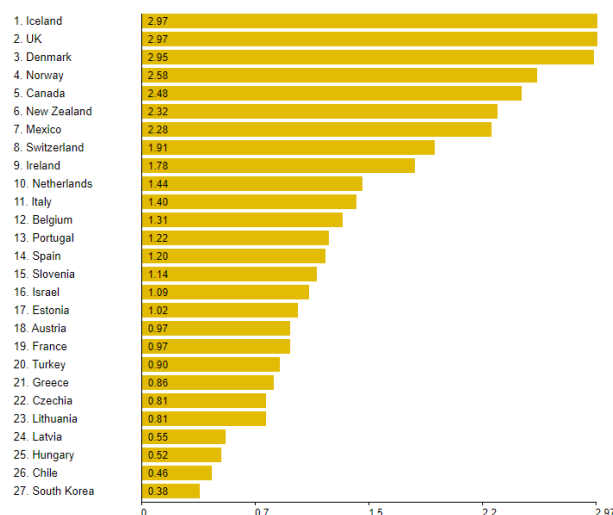
Το 2012 δημοσιεύτηκε στο BMJ η αναλογία νοσηλευτών ανά ασθενή κατά την πρωινή βάρδια στις 11 ευρωπαϊκές χώρες που συμμετείχαν στο RN4CAST και στις ΗΠΑ (Aiken et al 2012). Στην Ελλάδα η αναλογία ασθενών ανά πτυχιούχο νοσηλευτή είναι 10,2, και η χώρα μας κατατάσσεται στην πέμπτη θέση από το τέλος μετά την Ισπανία, Βέλγιο, Πολωνία και Γερμανία (η Γερμανία μόλις τα τελευταία χρόνια έχει εντάξει την Νοσηλευτική στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) (Πίνακας 5).

Country	Nurse staffing ratio		No of hospitals
	Patients to professional registered nurses	Patients to total staff*	
Belgium	10.7 (2.2)	7.9 (1.7)	67
England	8.6 (1.5)	4.8 (0.6)	46
Finland	8.3 (2.2)	5.3 (0.8)	32
Germany	13.0 (2.3)	10.5 (1.6)	49
Greece	10.2 (2.8)	6.2 (2.1)	24
Ireland	6.9 (1.0)	5.0 (0.8)	30
Netherlands	7.0 (0.8)	5.0 (0.7)	28
Norway	5.4 (1.0)	3.3 (0.5)	35
Poland	10.5 (1.9)	7.1 (1.4)	30
Spain	12.6 (1.9)	6.8 (1.0)	33
Sweden	7.7 (1.1)	4.2 (0.6)	79
Switzerland	7.9 (1.5)	5.0 (1.0)	35
US	5.3 (1.4)	3.6 (2.0)	617

1965

*Total staff include professional registered nurses plus lesser trained care personnel.

Τέλος, στο δείκτη στελέχωσης της αναλογίας νοσηλευτών ανά νοσοκομειακή κλίνη, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα βρίσκεται στην 21^η από τις 27 χώρες με 0,86 νοσηλευτές ανά νοσοκομειακή κλίνη (OECD 2022).

Γράφημα 7: Αναλογία νοσηλευτών ανά νοσοκομειακή κλίνη στις χώρες του ΟΟΣΑ το 2018.

7.4. Συζήτηση

Σε όλους τους δείκτες νοσηλευτικής στελέχωσης, η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις τόσο μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ όσο και της Ευρωπαϊκής

Ένωσης. Το γεγονός αυτό έχει κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Χαμηλή νοσηλευτική στελέχωση οδηγεί σε χαμηλή ικανοποίηση του προσωπικού, κακή πρόγνωση των ασθενών, αυξημένες μέρες νοσηλείας και αυξημένη θνητότητα (Aiken et al, 2012).

Αν και κάθε κατάσταση νοσηλείας των ασθενών είναι διαφορετική και εξαρτάται από τις δεξιότητες του νοσηλευτή, την πολυπλοκότητα των αναγκών του ασθενούς και το φυσικό περιβάλλον στο οποίο παρέχεται η φροντίδα, η αναλογία ασθενών ανά νοσηλευτή είναι ένας απλός τρόπος υπολογισμού της επάρκειας κάλυψης των αναγκών του ασθενούς. Το 2002, η Aiken ήταν από τις πρώτες που συσχέτισαν την νοσηλευτική στελέχωση με την ικανοποίηση, την εξουθένωση του προσωπικού και την θνητότητα των ασθενών. Η αναλογία ασθενών ανά νοσηλευτή που προτάθηκε από την Aiken στις γενικές κλινικές των νοσοκομείων ήταν 4:1 (Aiken et al, 2002). Υποχρεωτική αναλογία στελέχωσης νοσηλευτών ψηφίστηκε με νόμο πρώτα στη πολιτεία της Καλιφόρνια των ΗΠΑ και στη Βικτώρια της Αυστραλίας, με ελάχιστη αναλογία το 5:1. Σήμερα, πολλές πολιτείες των ΗΠΑ και της Αυστραλίας, αλλά και η Ιρλανδία και Σκωτία, έχουν νομοθετήσει την ελάχιστη αναλογία ασθενών - νοσηλευτών.

Η υποχρεωτική με νόμο ελάχιστη αναλογία ασθενών ανά νοσηλευτή στην Καλιφόρνια οδήγησε, σύμφωνα με έρευνα μεταξύ 26,336 νοσηλευτών, τριών πολιτειών και των αντίστοιχων νοσοκομειακών αρχείων, στη μείωση της θνητότητας των ασθενών στην πολιτεία της Καλιφόρνια, καθώς και στη μείωση του ποσοστού πρόωρων συνταξιοδοτήσεων και της αλλαγής επαγγέλματος των νοσηλευτών (Aiken et al, 2010).

Από δημοσιευμένα αποτελέσματα του έργου RN4CAST προκύπτει ότι η αύξηση κατά ένα ασθενή της αναλογίας με τους νοσηλευτές οδηγεί στην αύξηση της θνητότητας κατά 7% (Aiken et al 2014). Ο NICE, στις κατευθυντήριες οδηγίες του το 2014 (NICE 2014), επισημαίνει ότι αναλογία ασθενών νοσηλευτών 8:1 ή μεγαλύτερη αποτελεί κόκκινη σημαία για την λειτουργία κάθε νοσηλευτικής μονάδας και απαιτούνται άμεσες ενέργειες διόρθωσης.

Εύλογο είναι το ερώτημα αν οι οικονομίες των κρατών αντέχουν οικονομικά να νομοθετήσουν υποχρεωτικές αναλογίες ασθενών - νοσηλευτών. Μεγάλη έρευνα που να καταγράφεται η οικονομική επιβάρυνση από την υποχρεωτική ελάχιστη αναλογία ασθενών - νοσηλευτών δεν υπήρχε μέχρι πρόσφατα. Το 2016 νομοθετήθηκε η ελάχιστη αναλογία ασθενών - νοσηλευτών στο Queensland της Αυστραλίας. Το 2021 δημοσιεύτηκε στο Lancet μεγάλη έρευνα με εκατοντάδες χιλιάδες ασθενείς μεταξύ νοσοκομείων στο Queensland, με υποχρεωτική αναλογία ασθενών ανά νοσηλευτή 4:1, και νοσοκομείων ελέγχου χωρίς υποχρεωτική αναλογία και μέσο όρο αναλογίας 6:1. Μετρήθηκαν η θνητότητα, οι επανεισαγωγές και οι ημέρες νοσηλείας. Το κόστος που εξοικονομήθηκε λόγω μειωμένων ημερών νοσηλείας και επανεισαγωγών υπολογίστηκε ότι είναι περισσότερο από το διπλάσιο του κόστους για το πρόσθετο προσωπικό που απαιτείται για τη συμμόρφωση με την πολιτική, ενώ συμβάλλει και σε μικρότερη θνητότητα.

Η αναλογία στην Ελλάδα 10,2 ασθενών ανά νοσηλευτή, όπως δημοσιεύτηκε στο BMJ το 2012 (με πιθανή αύξηση την περίοδο της οικονομικής κρίσης), απέχει πολύ από τις προτεινόμενες αναλογίες για ποιοτική νοσηλεία των ασθενών, και μείωση των ημερών νοσηλείας και θνητότητας. Επίσης, οδηγεί στη δυσαρέσκεια και εξουθένωση των νοσηλευτών, με αποτέλεσμα πρόωρες συνταξιοδοτήσεις. Η ανάγκη εκπαίδευσης νέων νοσηλευτών και η διάθεσή τους στην αγορά εργασίας είναι επιβεβλημένη.

7.4.1. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση των Νοσηλευτών

Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση των νοσηλευτών, μετά και από την συμφωνία της Μπολόνια, είναι δεδομένη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με τελευταία χώρα που θεσμοθέτησε Πανεπιστημιακή εκπαίδευση την Γερμανία.

Η αύξηση των νοσηλευτών με πανεπιστημιακή εκπαίδευση σχετίζεται με την μείωση των θανάτων στα νοσοκομεία. Η διακύμανση στη νοσοκομειακή θνητότητα σχετίζεται με διαφορές στα επίπεδα εκπαίδευσης του νοσηλευτικού προσωπικού. Σε εννέα χώρες της Ευρώπης, στα νοσοκομεία με υψηλή αναλογία νοσηλευτών με πτυχίο, η θνητότητα των ασθενών ήταν σημαντικά χαμηλότερη. Αυτά τα ευρήματα είναι παρόμοια με αντίστοιχα ερευνών σε νοσοκομεία των ΗΠΑ και του Καναδά.

8. Πόροι

Οι πόροι του Τμήματος αναλύονται στην Ενότητα 7 της Πρότασης Πιστοποίησης του ΠΠΣ και παρουσιάζονται συνοπτικά στη παρούσα μελέτη.

Συμπερασματικά, προκύπτει σημαντική αύξηση της επάρκειας του ανθρώπινου δυναμικού του Τμήματος τα τελευταία δύο χρόνια λειτουργίας του, με περιορισμό του ποσοστού των συμβασιούχων διδασκόντων.

Πέραν του δημοσίου χαρακτήρα του Πανεπιστημίου με την μισθοδοσία του ανθρώπινου δυναμικού του από το κράτος, το Τμήμα έχει καταφέρει να εξυπηρετεί το 40% του κόστους λειτουργικότητάς του μέσω του τακτικού του προϋπολογισμού, ενώ το 60% καλύπτεται από την απορρόφηση Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων.

Το Τμήμα αντλεί πόρους από το Μεταπτυχιακό και Διδακτορικό Πρόγραμμα Σπουδών (δωρεάν).

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του Τμήματος, κρίνεται σκόπιμη η κάλυψη με νέα μέλη ΔΕΠ δύο τουλάχιστον βασικών γνωστικών αντικειμένων του προγράμματος σπουδών, της Χειρουργικής Νοσηλευτικής και της Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας.

Το Τμήμα έχει κτιριακή επάρκεια σε μεγάλο βαθμό. Κρίνεται όμως ότι ο υπό διαμόρφωση χώρος 800m², όπου έχει εκδοθεί τεύχος δημοπράτησης, θα πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα, για την λειτουργία σύγχρονων εργαστηρίων Νοσηλευτικής με προσομοίωση υψηλής πιστότητας, για τους φοιτητές του πρώτου έτους, οι οποίοι ναι μεν εκπαιδεύονται με επάρκεια στα υπάρχοντα εργαστήρια αλλά σε πολύ περιορισμένο χώρο. Επίσης, στο χώρο αυτό θα λειτουργήσει πληροφορικό κέντρο για την διεξαγωγή των Εργαστηρίων της Πληροφορικής.

Το Τμήμα είναι στο δυναμικό του Πανεπιστημίου Πατρών όπου υπάρχουν όλες οι απαραίτητες υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας

8.1. Ανθρώπινο Δυναμικό

1. 10 μέλη ΔΕΠ (2 Καθηγητές, 2 Αναπληρωτές Καθηγητές, 4 Επίκουροι Καθηγητές και 2 Λέκτορες)
2. Τρία μέλη ΕΔΙΠ (Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό) (Κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος)
3. Τέσσερα μέλη ΕΤΕΠ, (Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό)
4. Τρία μέλη Διοικητικού Προσωπικού
5. 20 Υποψήφιοι Διδάκτορες (όλοι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου MSc)
6. Διδάσκοντες με σύμβαση

8.2. Κτιριακές Υποδομές

Κεντρικό Κτίριο (χρησιμοποιούνται οι δύο όροφοι – ισόγειο και 1^{ος}. Το υπόγειο, εμβαδού 800 m² είναι υπό διαμόρφωση). Συγκεκριμένα, το κεντρικό Κτίριο διαθέτει:

1. Πέντε (5) αίθουσες διδασκαλίας με εποπτικά μέσα (overhead projectors). Η χωρητικότητα της κάθε αίθουσας κυμαίνεται από 50-120 φοιτητές.
2. Τέσσερις (4) χώρους εργαστηρίων όπου λειτουργούν:
3. δυο εργαστήρια, δίχωρα, Παθολογικής-Χειρουργικής Νοσηλευτικής (εξυπηρετούν την διδασκαλία των εργαστηριακών μαθημάτων της Χειρουργικής και Παθολογικής Νοσηλευτικής I και II),
4. ένα εργαστήριο Παιδιατρικής Νοσηλευτικής (εξυπηρετεί τη διδασκαλία του εργαστηριακού μαθήματος της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής),
5. Ένα (1) εργαστήριο Προσομοίωσης Νοσηλευτικών Πράξεων
6. Ένα (1) εργαστήριο Μεθοδολογίας της Έρευνας
7. Γραμματεία τμήματος
8. Γραφεία καθηγητών (15 στο σύνολο)

Κτίριο πρώην Διασύνδεσης (απέναντι από το τένις, εμβαδού 100 m²)

Στο κτίριο αυτό λειτουργούν δύο εργαστήρια Βασικών Αρχών Νοσηλευτικής, τα οποία εξυπηρετούν τη διδασκαλία των εργαστηριακών μαθημάτων της Εισαγωγής στη Νοσηλευτική Επιστήμη και της Βασικής Νοσηλευτικής.

Κτίριο πρώην Τεχνικής Υπηρεσίας, το οποίο βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το Κεντρικό κτίριο (εμβαδού 100m², είναι υπό διαμόρφωση).

8.3. Εξοπλισμός

Ο εκπαιδευτικός και επιστημονικός εξοπλισμός του Τμήματος είναι επαρκής, σύγχρονος και συντηρείται τακτικά.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος παρακολουθούν τις εξελίξεις στον εκπαιδευτικό και επιστημονικό εξοπλισμό και προτείνουν σε συχνά χρονικά διαστήματα την ανάγκη ανανέωσης, συμπλήρωσης, ή αντικατάστασής του.

8.4. Προσφερόμενες Υπηρεσίες

1. Υποδομές Δικτύωσης
2. Βιβλιοθήκη
3. Δωρεάν Συγγράμματα
4. Δωρεάν Στολές
5. Θεσμός Σύμβουλου Καθηγητή
6. Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας Τμήματος / Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας Παν/μιου Πατρών
7. Φοιτητικό εισιτήριο
8. Ηλεκτρονική ταυτότητα
9. Φοιτητική εστία
- 10.Κινητικότητα για εκπαίδευση και επιμόρφωση

8.5. Εξωτερικό Περιβάλλον

Ιδιαίτερα θετικά αξιολογείται το γεγονός ότι η έδρα του Τμήματος βρίσκεται στην τρίτη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ελλάδας. Στο πλαίσιο αυτό, στην έδρα του Τμήματος λειτουργεί:

- Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο (770 κλινών), αλλά και Δευτεροβάθμιο Νοσοκομείο (260 κλινών), τα οποία διαθέτουν μεγάλο αριθμό κλινικών και εξειδικευμένων τμημάτων (όπως Χειρουργεία και ΜΕΘ). Οι δυνατότητες που προσφέρουν οι χώροι αυτοί ως προς το επίπεδο της κλινικής εκπαίδευσης των φοιτητών είναι τεράστιες και πολύτιμες.
- 3 Κέντρα Υγείας αστικού τύπου, στα οποία περιλαμβάνονται και 9 Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟ.Μ.Υ)
- Σημαντικός αριθμός δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων, καθώς και παιδικών σταθμών.
- Υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας και κοινωνικής μέριμνας του Δήμου Πατρέων.
- Οίκοι Ευγηρείας.
- Υπηρεσίες πρόληψης και πρωτοβάθμιας φροντίδας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Το τμήμα μέσω του Πανεπιστημίου Πατρών έχει υπογράψει μνημόνια συνεργασίας με υγειονομικούς φορείς της ευρύτερης περιοχής.

Επίσης στη Πάτρα λειτουργεί:

- Βιβλιοθήκη Ιατρικής, που προσφέρει τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε συναφή επιστημονικά βιβλία και περιοδικά.
- Ιατρική Σχολή στο Πανεπιστήμιο Πατρών, με την οποία υπάρχει η δυνατότητα γόνιμης μελλοντικής εκπαιδευτικής και ερευνητικής συνεργασίας.

Στην Πάτρα διαπιστώνεται η διαθεσιμότητα μεγάλου αριθμού πτυχιούχων Νοσηλευτικής, οι οποίοι διαθέτουν σπουδές μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου, και αποτελούν υποψήφιους για την ακαδημαϊκή στελέχωση του Τμήματος.

9. Ανάλυση SWOT

Από την παραπάνω μελέτη προκύπτει η ανάλυση SWOT, στην οποία θα στηριχθεί το τετραετές επιχειρησιακό σχέδιο του Τμήματος.

S Ισχυρά σημεία (Strengths)	W Αδυναμίες (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none">• Σύστημα διασφάλισης ποιότητας και συνεχούς αξιολόγησης με μετρήσιμους δείκτες.• Υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικό έργο.• Μέλη ΔΕΠ με σημαντική κλινική και εκπαιδευτική εμπειρία.• Νέο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών.• Λειτουργία διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών• Λειτουργία Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών.• Λειτουργία Προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης.• Σημαντικός αριθμός δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά και συμμετοχών σε επιστημονικά συνέδρια από τα μέλη ΔΕΠ.• Υψηλής ποιότητας δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με impact factors και υψηλός αριθμός ετεροαναφορών στο επιστημονικό πεδίο.• Λειτουργία 2 θεσμοθετημένων εργαστηρίων με εκπαιδευτικό, ερευνητικό έργο και δικαίωμα παροχής υπηρεσιών• Κινητικότητα φοιτητών μέσω του Προγράμματος Erasmus.• Ικανοποιητικός αριθμός μελών διοικητικού προσωπικού.• Επάρκεια αιθουσών διδασκαλίας, χώρων εργαστηρίων.• Υποδομή πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών.• Υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας.	<ul style="list-style-type: none">• Ανεπαρκής αριθμός υπαρχόντων μελών ΔΕΠ.• Τεράστιος αριθμός εισακτέων φοιτητών.• Τεράστιος αριθμός εγγεγραμμένων στο Τμήμα φοιτητών.• Χαμηλός αριθμός ερευνητικών προγραμμάτων
O Ευκαιρίες (opportunities)	T Threats
<ul style="list-style-type: none">• Ευνοϊκές συνθήκες της μεταπανδημικής περιόδου.• Αυξημένη ζήτηση στην αγορά εργασίας με	<ul style="list-style-type: none">• Οικονομική κρίση.• Ανταγωνιστικά τμήματα στη χρηματοδότηση.

<p>προβολή έως το 2030.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σταδιακή θεσμοθέτηση κατώτερων ορίων αναλογίας ασθενών / νοσηλευτών στις αναπτυγμένες χώρες. • Προσφορά νέων θέσεων μελών ΔΕΠ. • Δυνατότητες συνεργασίας με τα άλλα Τμήματα Επιστημών Υγείας. • Λειτουργία Πανεπιστημιακού και Δευτεροβάθμιου Νοσοκομείου στην Πάτρα. • Λειτουργία Ιατρικής Σχολής στην Πάτρα. • Διαθεσιμότητα Νοσηλευτών με σπουδές μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου. • Δυνατότητα συνεργασίας με κοινωνικούς, επαγγελματικούς και πολιτιστικούς φορείς. • Έντονο ενδιαφέρον για μεταπτυχιακές σπουδές από τους απόφοιτους Νοσηλευτικής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση απαραίτητων έργων. • Ανεπαρκής χρηματοδότηση για την κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών. • Μικρή πιθανότητα ανάληψης ερευνητικών προγραμμάτων. • Ασαφής εθνική στρατηγική για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
---	--

10. Βιβλιογραφία*

Cedefop, Eurofound (2018). Skills forecast trends and challenges to 2030. Luxembourg: Publications Office. Cedefop reference series; No 108. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/4492>

Linda H Aiken Walter Sermeus, Koen Van den Heede, Douglas M Sloane, Reinhard Busse, Martin McKee, Luk Bruyneel, Anne Marie Rafferty, Peter Griffiths, Maria Teresa Moreno-Casbas, Carol Tishelman, Anne Scott, Tomasz Brzostek, Juha Kinnunen, Rene Schwendimann, Maud Heinen, Dimitris Zikos, Ingeborg Strømseng Sjetne, Herbert L Smith, Ann Kutney-Lee. Patient safety, satisfaction, and quality of hospital care: cross sectional surveys of nurses, patients in 12 countries in Europe and the United States. *BMJ*; 344: e1717 doi:10.1136/bmj. e1717.

Linda H Aiken, Douglas M Sloane, Luk Bruyneel, Koen Van den Heede, Peter Griffiths, Reinhard Busse, Marianna Diomidous, Juha Kinnunen, Maria Kózka, Emmanuel Lesaffre, Matthew D McHugh, M T Moreno-Casbas, Anne Marie Rafferty, Rene Schwendimann, P Anne Scott, Carol Tishelman, Theo van Achterberg, Walter Sermeus, 2014. Nurse staffing and education and hospital mortality in nine European countries: a retrospective observational study. *Lancet*; 383: 1824–30.

Linda H. Aiken, Douglas M. Sloane, Jeannie P. Cimiotti, Sean P. Clarke, Linda Flynn, Jean Ann Seago, Joanne Spetz, and Herbert L. Smith, 2010. Implications of the California Nurse Staffing Mandate for Other States. *HSR: Health Services Research* 45:4.

Linda H. Aiken, Sean P. Clarke, Douglas M. Sloane, (2002) 'Hospital Nurse Staffing and Patient Mortality, Nurse Burnout and Job Dissatisfaction' Journal of American Medical Administration (JAMA) 288(16): 1987-93.

Matthew D McHugh, Linda H Aiken, Douglas M Sloane, Carol Windsor, Clint Douglas, Patsy Yates, 2021. Effects of nurse-to-patient ratio legislation on nurse staffing and patient mortality, readmissions, and length of stay: a prospective study in a panel of hospitals. Lancet; 397: 1905-13.

NICE 2014. Safe staffing guideline. Διαθέσιμο στο: www.nice.org.uk/guidance/sg1.

OECD (2022), Hospital beds (indicator). doi: 10.1787/0191328e-en (Accessed on 16 January 2022).

OECD (2022), Nurses (indicator). doi: 10.1787/283e64de-en (Accessed on 16 January 2022)

U.S. Bureau of Labor Statistics, 2021. Employment Projections — 2020 - 2030. Διαθέσιμο στο: <https://www.bls.gov/news.release/pdf/ecopro.pdf>.

Κρασιά, Παναγιώτα; Γιαννικοπούλου, Μάρθα; Σινάνη, Βασιλική, Στεφανόπουλος Νίκος, 2020. Μελέτη απορρόφησης των αποφοίτων του τμήματος Νοσηλευτικής ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος. Διαθέσιμο στο: <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/8475>.

Λιάκου Δήμητρα, Μαυρέλη Δήμητρα, Χριστοδούλου Νικόλας, Στεφανόπουλος Νίκος, 2013 Η απορροφησιμότητα των αποφοίτων νοσηλευτικής του ΤΕΙ Πάτρας κατά το έτος 2010 στα νοσηλευτικά ιδρύματα. Διαθέσιμο στο: http://www.lib.teipat.gr/ptyxiakes/seyp/seyp_nos/2011-2014/11507pe.pdf.

Παναγιωτίνου Μαρία Στεφανόπουλος Νίκος, 2010. Η απορροφησιμότητα των αποφοίτων νοσηλευτικής του ΤΕΙ Πάτρας κατά το έτος 2007 στα νοσηλευτικά ιδρύματα. Διαθέσιμο στο: http://www.lib.teipat.gr/ptyxiakes/seyp/seyp_nos/2006-2010/8147pe.pdf.

Τζύτζα, Εύα, Στεφανόπουλος Νίκος, 2016. Η απορροφησιμότητα των αποφοίτων της νοσηλευτικής του ΤΕΙ Πάτρας κατά το έτος 2013 στα νοσηλευτικά ιδρύματα . Διαθέσιμο στο: <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/5238>.

** Οι σύνδεσμοι στο ψηφιακό αποθετήριο του πρώην ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας είναι πιθανό να μη λειτουργούν, λόγω απορρόφησης του από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Ηλεκτρονικά αντίγραφα των πτυχιακών εργασιών για την απορροφησιμότητα των πτυχιούχων περιλαμβάνονται στο παράρτημα Β.27 του φακέλου πιστοποίησης.*